Med učiteljstvom naj se razvija ljubezen do naroda.

Vi sami gospodo, pozvani ste da među učiteljima razvijate ljubav za radom. U Češkoj se ne da ni zamisliti da deca ostanu sama sebi bez nastavnika kao što to kod nas biva. Mi gradimo narod.

Učitelji so prvi stan. — Učitelj ne sme biti preganjan.

Učitelji su — po mom mišljenju — prvi stalež. Ali oni prema tome moraju biti i nagrađeni i poštovani. Da mu se omogući materijalan položaj i ugled u društvu. Ne poštovanje učitelja to je zločin. Učitelj ne sme biti gonjen.

Narod spoštuje svojo inteligenco, če ga razume in se ji ne odtujuje.

Kao što se pop u srednjem veku nije smeo videti gonjen i zlostavljan, tako u modernim demokratskim državama mora biti poštovana i ličnost učiteljeva. Pop i učitelj moraju biti neprikosnoveni. Narod poštuje svoju inteligenciju samo kada ona ume da mu se približi, i da ga razume. Sve što imam dobio sam svojim trudom i voljom da zavirim u dušu naroda i da u njemu nađem odziva. Narod u učitelju traži i karakter i inteligenciju. To dvoje su nerazdvojni.

Glede premeščanja, se morajo popraviti krivice.

Što se tiče premeštanja učitelja g. Ministar izjavljuje: da ovo što je učinjeno i u koliko još bude pomeranja čini se u nameri da se ranije učinjene pogreške isprave — da se što je najnužnije reparira. Šire premeštanje i gonjenja neće apsolutno biti a naročito ne u toku godine.

Službena doba za učiteljstvo.

G. Vlada Petrović primeđuje da je Učiteljstvo oštećeno zakonom o dvanajestinama što mu je rok službovanja popet na 35 god. pa moli g. Ministra da ne dozvoli da mu se prilikom svakog rešavanja o dvanajestinama oduzima jedno po jedno stečeno pravo.

G. Ministar izlaže finansijske teškoće pa veli da za sada nije moglo biti drukčije. Sva su Ministarstva izišla sa smanjenim budžetima pa i Min. Prosvete. Ali obećava da će sve učiniti da se osnov. školi pokloni sva pažnja.

Za šole se mora votirati od države 500 milijonov.

Veli da je sada votirano svega tri stotina milijona za osnov. škole a ja vam velim da ćemo mi tražiti pet stotina milijona za njihovo podizanje.

Vi morate biti na prvem mestu, a ne birokratizirajte se.

Vi morate biti na prvom mestu, to je princip demokratije, ali zato vi se nemojte birokratizirati, nego sa narodom i u narod. Mi imamo najveći i najsvetiji poziv.

Delajte, sprejeti vas hočem, kadar se bo razpravljalo o osnovni šoli.

Radite gospodo, a kada Vam ja ustrebam dođite uvek primiću vas rado i ništa neću bez vas preduzimati kada je u pitanju osnovna škola.

»Odista smo braća!«

Naposletku pri pozdravu i g. Ministar je bacio jedan vedar pogled po licima svilju članova i izvršio jednu konstataciju više: da smo bez obzira Srbi, Hrvati i Slovenci slični kako po fizionomiji, tako i po boji lica. Dakle, odista smo braća.

SPOMENICA UJU MINISTRU PROSVETE ST. RADIĆU.

Pri polasku je predsednik UJU predao i pismenu predstavku g. Ministru, koja glasi:

Br. 900. Beograd, 2/12 1925.

Gospodinu Ministru Prosvete.

Izvršni Odbor UJU imajući čast da Vam se, Gospodine Ministre, danas lično predstavi, smatra za svoju dužnost, da Vas, koristeći ovu priliku, upozna: prvo sa organizacijom UJU, drugo sa svojim gledištem na budući Zakon o Osnovnim Školama, i treće, sa našim mišljenjem o upravi i nadzoru nad osnovnim školama.

Ustanovitev UJU.

Godine 1920 od 18.—20. jula održan je u Beogradu I. Kongres celokupnog učiteljstva Kraljevine SHS. Tada su učitelji, svesni svoje velike uloge i dužnosti u životu našeg ujedinjenog naroda i svesni svojih staleških interesa, stvorili od svih dosadanjih pokrajinskih organizacija jednu organizaciju: Udruženje Jugosloven. Učiteljstva sa sedežem u Beogradu.

Smoter UJU.

Udruženje je osnovano na jedinstvenoj osnovi sa širokim poljem rada u oblasnim povereništvima (sekcijama) i sreskim učiteljskim društvima, a kao svoj glavni cilj je istaklo: da udruženom snagom svih učitelja naše Kraljevine radi na napretku osnovne nastave i narodnog prosvećivanja; da nastoji oko učvršćivanja duhovnog jedinstva svih delova našega naroda i štiti moralne i materijalne interese Učiteljstva.

Uprava UJU.

Udruženjem rukovodi Širi Glavni Odbor u kojem ima 37 članova iz svih krajeva kraljevine i svoj Izvršni Odbor u kojem su 12 članova iz Beograda.

Udruženje ima 5 oblasnih sekcija. — Povereništva, koje imaju svoje posebne uprave i svoje organizacije sreskih učiteljskih društava organizovane u duhu pravila UJU.

Članstvo UJU.

U 1924.25. školskoj godini celokupna organizacija UJU ovako je stojila:

1. Povereništvo — Beograd imalo je 128 sr. uč. dr. č. 6236, 2. Povereništvo — Zagreb imalo je 55 sr. uč. dr. č. 2988, 3. Povereništvo — Ljubljana imalo je 32 sr. uč. dr. č. 2683, 4. Povereništvo — Sarajevo imalo je 26 sr. uč. dr. č. 751, 5. Povereništvo — Split imalo je 12 sr. uč. dr. č. 745.

Što iznosi svega dve stotine pedeset i tri (253) sreska učiteljska društva sa 13.404 člana.

Dosedanje skupščine, kongresi in zahteve UJU.

Udruženje UJU na svojim glavnim Skupštinama, održanim u: Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Ljubljani, Dubrovniku i Subotici istaklo je kao jednodušnu želju i zahtev:

Da se što pre donese zakon o osnovnim školama, koji bi vredeo za sve pokrajine.

Novi zakon imao bi u glavnome da zadovolji ove principe:

a) Da da jedinstvenu nastavu i program za celu državu.

b) Da obezbedi podizanje i izdržavanje osnovnih škola.

c) Da u delo privede obavezmu nastavu u osnovnim školama i zajamči uredno pohođenje škole od strane đaka.

d) Da materijalno obezbedi učitelja i

e) Da pruži pravnu i moralnu zaštitu ličnosti učiteljevoj.

Specialni povdarki.

Učiteljstvo smatra, da treba zadržati Oblasni i Sreski školski nadzor, koji bi vršili isključivo učitelji.

Položaj nadzornika mora biti stalan, da bi nadzornici mogli imati dovoljno autoriteta za vršenje svojih dužnosti.

Isto tako često pokretanje učitelja rdavo se odaziva na uspešan rad učiteljev u školi, mestu i okolini i želeti je da učitelj bude stalan po mestu službovanja od prvog dana svoje službe.

Molimo Vas, Gospodine Ministre, da izvolite primiti uverenje našeg osobitog uvaženja.

Predsednik Udruž. Jug. Učiteljstva:
Petar Vuksanović.

Tajnik:
Jov. Miljević.

»Nar. Pr.«

Vojna leta se morajo šteti!

(Važna razsodba Državnega Sveta.)

Po znani kraljevi uredbi je bivši višji šolski svet vštel vojna leta vsem učiteljskim abiturijentom in abiturijentkam, ki po maturi niso radi vojne službe ali vojnih razmer mogli nastopiti službe.

Ministrstvo je sedaj zavračalo in odrekalo upravičenost vštetja teh vojnih let učiteljem v prečanskih krajih, ker je stala tudi Glavna Kontrola na tem stališču.

Sedaj je Državni Svet izdal razsodbo, da se mora všteti ta službena doba vsem, ki jim je višji šolski svet priznal to dobo.

Tov. Burja je bil tako prijazen in nam je poslal tozadevno razsodbo.

Ker je mnogo tovarišev pri tem vprašanju prizadetih, jim svetujemo, da vlože vnovič prošnjo za vštetje teh službenih let in popravo rešenja v tem zmislu na ministrstvo prosvete. Svoji prošnji (v dvojniku) naj prilože dvoje overovljenih prepisov rešenj, dvoje overovljenih prepisov odloka višjega šolskega sveta, s katerim jim je vštel to službeno dobo in dvoje overovljenih prepisov razsodbe Državnega sveta od tov. Burje. V to svrho lahko pošljejo vsi prepise razsodbe Državnega Sveta tov. Burji, ki bo gotovo toliko prijazen, da bo dal prepise overoviti po tamošnjem šolskem upraviteljstvu in jih potem vrnil interesentom.

(Priložite znamke!)

V to svrho prinašamo prepis razsodbe, ki se glasi:

Državni savet
kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca
Br. 34.678
25. septembra 1925. god.
Beograd.

U ime
Njegovog Veličanstva Aleksandra I.
kralja Srba, Hrvata i Slovenaca
Državni savet.

U svom I. odeljenju sastavljenom od predsednika Državnog saveta dr. Mihaila Polićevića, kao predsednika, dr. Jovana Bogdanova, Ivana Škarije, Dimitrija Popovića i Stevana Pešića, kao članova i II. sekretara P. Davidovića uzeo je u razmatranje tužbu L. B., učitelja protivu rešenja ministra prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. br. 11.392 što mu je prilikom razvrstavanja do 1. septembra 1923 god. priznato samo 4 god. službe u mesto da mu je priznato 6 god. i 10 mes. službe pa je, proučivši kako tužbu, rešenje i ostala akta, tako i odgovor ministrov na tužbu, poslal pismom od 27. septembra 1924. god. br. 50.607 našao, da rešenje nemože ostati u snazi, jer tužilac nije razvrstan na osnovu svih dokumenata, koji su od uticaja na njegovo razvrstavanje. S toga se rešenje ima poništiti, s tim da ministar uzme u obzir i ceni prilikom tužiočevog razvrstavanja i akt Višeg školskog saveta v Ljubljani br. 16.080/22, koji je tužilac uz tužbu doneo.

Sa izloženog i na osnovu čl. 17. i 26. zakona o Državnom Savetu i Upravnim sudovima, u vezi sa čl. 52. uredbe o poslovnom redu u Drž. savetu i Uprav. sudovima i čl. 228. zakona o činov. građ. reda

presuđuje:

Da se rešenje poništi, o čemu se ovim izveštavaju kako tužilac, tako ministar s napomenom da će tužiocu ministar izdati drugo rešenje u smislu savetskih primedaba.

Taksu prema napom. I. tar. br. 52. zakona o taksama ne plaća.

Sekretar. Predsednik Drž. saveta.
P. Davidović s. r. **Dr. M. Polićević** s. r.

Podpisani urad potrjuje pravilnost prepisa.

V.....

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Nemčije.

LEO PIBROVEC:

CENTRALNI PEDAGOŠKI ZAVOD ZA VZGOJO IN POUK V BERLINU.

Leta 1910. je bila v Brüsselu svetovna razstava, kjer je razvila pruska prosvetna uprava zelo nazorno sliko o svojem šolstvu. Ker je našlo to delo splošno priznanje, se je ob tej priliki porodila misel, to svojino ohraniti potom trajne razstave, ki bi se vedno izpopolnjevala. Ta problem se je pričel reševati in po raznih razvojnih fazah se je ustanovil ped. institut. Le-ta pa ni bila oblast z avtoritativno strukturo, temveč prosta organizacija, da se je lahko elastično gibala. V zvezi je bila z učiteljskimi društvi, s kulturnimi zavodi in zvezami, z raznimi oblastmi itd. Naloga zavoda je bila sledeča: zbirati domači in inozemski materijal, da se spozna razvoj vzgoje in pouka, to snov predočevati širšim krogom s pomočjo razstav, predavanj in učnih postopkov, obenem pa ta materijal raziskovalno obdelovati, v okviru zavodnega delokroga pa koristiti z nasveti tudi vsakemu posamezniku.

Ustanovitev in začetno vzdrževanje instituta je omogočila jubilejna ustanova za pouk in vzgojo, katere nositelji so: prusko prosvetno ministrstvo, pruska mesta, učiteljske organizacije in posamezni faktorji, od leta 1921. dalje pa podpirajo imenovani zavod tudi država sama, zvezne dežele in druge kulturne korporacije.

Zavod se deli na pet oddelkov.

1. **Ped. oddelek.** Ta goji ped. vprašanja. Tekom 10 let je samo v Berlinu priredil nad 300 predavalnih serij in nad 100 učnih postopkov. Obravnaval je snov o mladinskem gibanju, o seksualni pedagogiki, o poklicnem posvetovanju, o otroških igrah, o zrelostni dobi, o državljanski vzgoji itd. Izven Berlina pa je priredil ta oddelek v 24 drugih mestih 14-dnevne tečaje. V 66 mestih so obravnavali zastopniki tega oddelka problem o delovni šoli, v 33 krajih državno-meščansko vzgojo, v 14 pa domoznanstvo z vidika modernega pouka.

V okviru ped. oddelka obstoji tudi posvetovalnica za mladinoznanstvo, ki poseduje instrumentarij za psihološki pouk in psihološka raziskovanja. V stiku s tem je poklicna posvetovalnica in posvetovalnica za mladinsko skrb.

2. **Razstavni oddelek.** Ta vzdržuje trajno razstavo učil in prireja tudi potovalne razstave. Jugosloveni, ki smo letos to razstavo obiskovali, smo bili iznenadeni zbog mnogoštevilnih, priprostih in cenenih učil. Razstavni predmeti se dotikajo tudi sedanjega početnega pouka, pisave v delovni šoli, otroškega risanja in pravega oblačenja dece.

3. **Oddelek za slike.** Ta je obenem tudi urad za cenzuro filmov ter se peča z uporabo kina, s stenskimi in ročnimi slikami, zadnji čas pa tudi s poukom potom »radia«.

4. **Oddelek za umetnost.** Ta deluje na polju umetniške vzgoje in goji ljudsko umetnost. Zbira materijal in pospešuje z zgledi okus v šoli in doma.

5. **Inozemski oddelek.** Ta išče zvez zunaj države, tako, da pride razvoj nemškega šolstva tudi v korist inozemskemu, pred vsem nemškemu šolstvu.

Ped. institut izdaja list: »Das Pädagogische Zentralblatt«, ki prinaša orientacije o šolstvu, posebno o šolsko-organizačnih vprašanjih in šolsko-znanstveni literaturi. Zavod se trudi ostati v vseh šolsko-političnih vprašanjih nevtralen in stati nad dnevnimi ped. strujami. Biti hoče jedro vsega ped. pokreta.

S svojim kratkim poročilom sem pojasnil nalogo ped. instituta. Slovenci, ki smo se v Berlinu divili intenzivnemu delovanju tega zavoda, smo si želeli, da se tudi pri nas ustanovi tak zavod. V Mariboru se kažejo prvi obrisi. Zdrami se Ljubljana! Zdramite se posamezni okraji in skušajmo se približati tej novi nalogi. Od stopnje do stopnje!

Zavedajmo se svoje kulturne misije, depolitizirajmo šolstvo, a ne stojmo. Vporabimo prosto energijo za svojo sveto nalogo, za boj v tekmi na ped. polju. Ta boj naj zruši vsa malenkostna nesporazumljenja med tovariši, ker naš cilj je visok in vzvišen nad priprosto vsakdanjostjo.

Splošne vesti.

— **Prihodnja številka »Učiteljskega Tovariša«** izide že v torek 22. t. m. radi Božiča in opozarjamo vse dopisnike, da pravočasno vpošljejo rokopise.

— **»Surovost«**, tako edino primerno so se izrazili vsi, ki so čitali v nedeljskem »Slovencu« notico »Nenadna smrt«, v kateri se katoliški moralisti norčujejo iz prosvetnega šefa dr. D. Lončarja.

— **Nova italijanska šola.** V kratkem se ima otvoriti v Dubrovniku nova italijanska šola, dasi je tam komaj peščica italijanskih otrok. Povodom te vesti je poslalo dubrovniško meščanstvo prosvetnemu ministrstvu predstavko, v kateri zahteva, da se otvoritev te šole ne dovoli, ker zato ni nobene potrebe.

— **Članski izkazi za leto 1926.** Razposlali smo vsem predsednikom okrajnih učiteljskih društev članske izkaze, da jih izpolnijo in jih — razen enega izvoda, ki ga obdrži domače društvo — pošljejo do 1. januarja poverjeništvu. Ravnati se je točno po navodilu, kakor je to označeno v tekstu izkazov. Predvsem povdarjamo točnost. Ako hočejo imeti red in točnost okrajna društva od poverjeništva, morajo to poznati tudi sama, da se ne bo zopet dogajalo, da moramo čakati po več mesecev, preden dobimo izkaze od posameznih društev.

UJU poverjeništvo Ljubljana.

— **Popravek.** Z ozirom na poročilo o občnem zboru logaškega okrajnega učiteljskega društva izjavljam, da je odstavek: »Poročilo preds. nar. prosv. odseka«, pomanjkljivo. Kot poročevalec sem izjavil sledeče: Odsek ni delal povoljno v prvo radi tega, ker ni mogel imeti še konkretnih smernic od strani centr. prosv. odseka, ki se je komaj reorganiziral, in ker isti (centr. odsek) ni mogel tako delati kot bi hotel in mogel zaradi premale opore od strani vodstva organizacije. (Seje se niso mogle sklicati, ker se potni stroški odbornikov niso mogli kriti). Pomanjkljivo poročilo se je odobrilo v seji, ki ji nisem bil navzoč, zato ne zadene krivda ne poročevalca ne odbornike okrajnega učiteljskega društva. — **Josip Ribičič.**

— **Novi redi in »Izkazi o šolskem napredku«.** Šolske upravitelje in upraviteljice opozarjamo, da so izšli lističi z novo oceno, ki se dajo nalepiti v »Izkaze« in izpričevala. Na lističih je tudi ocena vedenja in pridnosti, odlok ministrstva, s katerim je izdana ocena in datum, od katerega nadalje velja nova ocena. Najbolje je, da v stare izkaze nalepi vsakdo novo oceno poleg stare, na platnice. Lističi se naročajo v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. 100 komadov 10 Din.

— **Iz Litije.** Dne 5. decembra 1925 je po trimesečnem bolehanju za vedno zatisnila solzne oči v deželni bolnici tovarišica Hermina Breindl, ki je službovala v Litiji 14 let. Bila je vrla in

PODPIRAJTE PROSVETNI SKLAD!

Če niste za Miklavža, obdarujte na božičnici otroke s knjigami iz založbe Učiteljske tiskarne!